

Viite: VN/18970/2024

LAUSUNTO ALUEELLISEN VARAUTUMISEN YHTEISTYÖN JA TILANNEKUVATOIMINNAN KEHITTÄMISHANKKEEN RAPORTISTA JA LUPA- JA VALVONTAVIRASTOA KOSKEVASTA VALTIONEUVOSTON ASETUKSESTA

Valtiovarainministeriö ja sisäministeriö pyytävät lausuntoa alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishankkeen raportista sekä Lupa- ja valvontavirastoa koskevasta valtioneuvoston asetuseräluonnoksesta.

Keski-Suomen liitto kiittää mahdollisuudesta lausua aiheesta ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

1. Alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishankkeen raportti

Sisäministeriö ja valtiovarainministeriö asettivat alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishankkeen toimikaudelle 15.8.2024-30.8.2025, jota jatkettiin 30.11.2025 asti. Asettamispäätöksessä hankkeen tehtäviksi annettiin

- selvittää ja kuvata kuntien, kaupunkien, hyvinvointialueiden ja valtion alueellisten toimijoiden sekä kirkon ja huoltovarmuuskriittisten yritysten sekä kolmannen sektorin varautumisen nykytilanne ja vastuut,
- selvittää alueellisten yhteistyörakenteiden järjestämisen eri vaihtoehdot ja tehdä ehdotus toimintamallista ja sen ohjauksesta,
- selvittää ja kuvata tilannekuvatoiminnan nykytila, tehdä ehdotus tilannekuvatoiminnan järjestämisestä sekä
- laatia malli kriisitilanteiden alueelliseen koordinaatioon ja johtovastuisiin sekä valtion ohjauksen kehittämiseen.

Alueellisen varautumisen yhteistyön kehittämishankkeessa valmisteltu raportti on toimintaympäristön ja siihen kohdistuvien uhkakuvien nopean muuttumisen vuoksi ja näihin haasteisiin vastaamisen kannalta hyvin ajankohtainen ja tarpeellinen varautumisen kehittämiseksi. Keski-Suomen liitto pitää hankkeen selvitystyötä asiantuntevana ja perusteellisenä, ja arvostaa hankkeen osallistavaa toteutustapaa.

Raportti esittää monipuolisesti ja kattavasti nykytila-arvioita, kehittämisvaihtoehtoja ja ehdotuksia alueellisen varautumisen yhteistyöhön. Alueellisten erityispiirteiden, alueilta tulevien syötteiden ja ennakointitoiminnan huomioon ottamista varautumisessa pidämme erittäin tervetulleena tapana tarkastella tarvittavia kehittämistoimia.

Alueellisten yhteistyörakenteiden järjestämisen vaihtoehdot, toimintamalli ja ohjaus

Keski-Suomen liitto kannattaa vahvasti hankkeen ehdotusta, että **jokaisessa maakunnassa olisi yksi maakunnallisen varautumisen yhteistyöryhmä**, jonka tehtävänä on yhteensovittaa eri toimijoiden varautumistoimintaa. Ehdotuksen tavoitteena on **säilyttää** toimiva kulttuuri ja toimiva yhteistyö sekä huomioida alueelliset erityispiirteet, mutta samalla **yhdenmukaistaa toimintaa** siten, että valtakunnan, varautumisen yhteistyöalueiden ja maakuntatason rakenteissa olisi jatkossa yhtenäinen toiminnan runko ja mahdollisesti lainsäädäntöpohja.

Tulevien Lupa- ja valvontavirastojen (LVV) alueellisten valmiustoimikuntien toiminta-alueet muodostuvat hyvin laajoiksi, eikä alueellisia erityispiirteitä välttämättä voida kyseisessä rakenteessa ottaa riittävästi huomioon. Siksi rinnalle tarvitaan **maakunnalliset** varautumisen yhteistyön rakenteet ja sisällöltään yhdenmukaisemmat toimintatavat, jotka tukevat osaltaan varautumisen yhteensovittamista koko valtakunnan tasolla.

Keski-Suomen liitto kannattaa perusratkaisua alueellisen varautumisen yhteistyörakenteista esitetyn mallin B. mukaisesti. Esitetty malli mahdollistaa LVV-maakunta-seutukunta-kuntatyyppisen rakenteen, joka on tällä hetkellä alueellisen varautumisen kannalta tarkoituksenmukaisin ja toteuttamiskelpoinen. Riskiarvioiden, valmiussuunnitelmien harjoitusten järjestämisen ja maakunnallisen tilannekuvan ja -ymmärryksen sekä sen välittämisen ja jalkauttamisen osalta **maakunnallinen taso** on kehittämisen ja toimeenpanon kannaltaärkevin vaihtoehto.

Keski-Suomen liitto pitää tärkeänä, että ryhmän kokoonpanoa ei säädetä tarkkarajaisesti. Nykytilanne osoittaa, että ryhmien kannattaa muotoutua kuhunkin maakuntaan ja alueelle paikalliset olosuhteet ja toiminta huomioiden tarkoituksenmukaisella tavalla. Myös ryhmän puheenjohtajuus ja sihteerivelvoitteet voivat vaihdella eri maakunnissa.

Keski-Suomen turvallisuus ja valmiustoimikunta (KSTURVA) on jo seitsemän vuoden ajan toiminut edellä mainitulla viitekehyksillä. Tämä rakenne on mielestämme myös toimintakykyisin vakavissa häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa, koska valmisteleva sihteeristö on paikallisesti ja kiinteästi sidottu maakunnan turvallisuustoimijoihin. Maakunnallisen varautumisen yhteistyö perustuu lopulta toimijoiden väliseen luottamukseen ja siihen, että tunnemme toisemme. Kyse on yhteistyöstä, joten johtovastuut määrittyvät eri häiriö-, poikkeus- ja kriisitilanteissa viranomaisten toimivaltuuksien mukaisesti.

Maakunnalliset yhteistyörakenteet ovat erityisen merkityksellisiä kuntien kannalta. Rakenteen alapuolella toimii tarvittavia pysyviä tai ad hoc -ryhmiä siten kuin maakunnassa katsotaan parhaaksi. Myös kuntakentän seudullinen yhteistyö maakunnan sisällä on mahdollista organisoida tähän rakenteeseen. Hankkeen esitys linkityksestä valmiustoimikuntiin niin, että edustus olisi jokaisesta maakunnan yhteistyöryhmästä on yhteiskunnan varautumisen kehittämisen kannalta kannatettava.

Riskiarviot, tilannekuva ja salassa pidettävä tieto

Keski-Suomen liitto pitää tärkeänä, että kansallinen ja alueelliset riskiarviot nähdään kokonaisuutena Varautumisen alueelliset yhteistyörakenteet tulisi suunnitella siten, että kansallinen ja alueelliset riskiarviot ovat keskeinen osa varautumisen suunnittelua, ohjausta ja harjoittelua. Uhkien arviointi sekä riskien analysointi, hallinta ja seuranta tulee olla keskeinen osa varautumisen alueellisten yhteistyörakenteiden työskentelyä.

Osana alueellisen varautumisen rakenteiden kehittämistä tulee luoda yhteiset prosessit alueelliseen tilannekuvatoimintaan. Keski-Suomen liitto pitää perusteltuna, että luodaan yhdenmukaiset tilannekuvaprosessit maakunnan tasolta valtioneuvoston tasolle LVV:n, alueellisten toimijoiden, ministeriöiden ja Huoltovarmuuskeskuksen yhteistyönä.

Sekä prosessi että tilannekuvatuote tulee kehittää alueellisista lähtökohdista - tavoitteena tuottaa hyötyä alueille, alueellisille toimijoille sekä yhteistyörakenteiden työlle. Kokonaisuus kytketään valtakunnallisen tilannekuvan kokoamiseen. Haasteena on, että tilannekuvajärjestelmän ja -tuotteen toteutukseen ei kohdenneta riittävästi resursseja. Niukkenevien rahoitusmahdollisuuksien vuoksi ehdotusten läpivieminen uhkaa jäädä vaillinaiseksi, jos esim. tietojärjestelmiä varautumistoiminnan tueksi ja tehostamiseksi ei saada käyttöön tai muutosten toteuttamiseen tarvittavaa henkilöresurssointia Lupa- ja valvontavirastossa ja alueella ei tueta riittävästi.

Toinen haaste liittyy turvaluokiteltuun ja salassa pidettävään tietoon. Koordinointi on vaikeaa, ellei osapuolilla ole yhteneväisiä mahdollisuuksia turvaluokitellun ja salassa pidettävän tiedon jakamiseen. Käytännössä niiden toteuttaminen vaatii verraten mittavia lainsäädäntöhankkeita (mm. tietosuojan ja salassapitoon liittyvät kehittämistarpeet). Keski-Suomen liitto kannattaa hankkeen ehdotusta, että alueellisen varautumisen yhteistyöstä ja tilannekuvatoiminnasta sekä siihen liittyvästä tietojen käsittelystä säädettäisiin erillisessä omassa erityislaissa.

2. Lupa- ja valvontavirastoa koskeva asetustalon

Keski-Suomen liitto toteaa, että asetustalon ja sen 5 § on muotoiltu riittävän väljästi, jotta alueellisten valmiustoimikuntien kokoonpanossa voidaan ottaa huomioon tarvittavat alueellisissa varautumisissa mukana olevat eri toimijat ja alueen tarpeet. Tärkeää on, että muiden kuin pakollisten jäsenten nimeäminen tulisi tapahtua maakunnan toimijoiden ehdotusten pohjalta.

Pekka Hokkanen
Maakuntajohtaja